

Pomenujeme mestské základné školy

Jednou z možností ako vyjadriť pozitívny vzťah mesta k svojim historicky významným, už nežijúcim, obyvateľom, je možnosť pomenovať ich menami a priezviskami nielen ulice, ale aj základné školy. Odvtedy ako sa aj naše mesto stalo zriaďovateľom základných škôl, sa táto príležitosť stala pre mestské zastupiteľstvo aktuálnou a reálnou. Jednou z možností pri pomenovaní základných škôl je cesta zapožičania čestného názvu (podľa smernice MŠ SR č.1951/1999 sekr.). Na rozdiel od súkromných a cirkevných škôl, ktoré majú možnosť označenia (§ 21 zákona č. 596 o štátnej správe v školstve), ktoré charakterizuje zriaďovateľa (napr. meno významnej osoby cirkvi či meno svätca), školy zriadené mestom takú možnosť zatiaľ nemajú. Možno by bolo vhodné zákonodarnou iniciatívou pripraviť príslušný zákon tak, aby aj mestá ako zriaďovatelia ZŠ mali možnosť vyjadriť v názve školy jej pomenovanie po významnej historickej osobnosti, ktorá svojim životným dielom a činmi prispela k rozvoju mesta, k vzdelanosti, kultúrnosti či športovej aktivite jej obyvateľov.

Navrhol som (12.septembra 2006) Mestskému zastupiteľstvu v Topoľčanoch, aby iniciovalo pomenovanie základných škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti takto:

Základná škola Augusta Stummera	(ZŠ Hollého ul.)
Základná škola Ignáca Žáka	(ZŠ Trábečská ul.)
Základná škola Viktora Addu	(ZŠ Škultétyho ul.)
Základná škola Ernesta Opluštila	(ZŠ Gogoľova ul.)
Základná škola Jozefa Marku	(ZŠ Továrnická ul.)

Pre navrhované pomenovanie škôl podľa osobností spojených s históriou nášho mesta som uviedol aj ich stručné charakteristiky:

August STUMMER

(1827– 26.4.1909 Viedeň)

V roku 1868 kúpil panstvo a kaštieľ v Továrnikoch, v roku 1870 tu vybudoval cukrovar. Od roku 1886 bol barón August Stummer prezidentom akciovej cukrovarníckej spoločnosti v Čechách a Rakúsku. Ako obratný podnikateľ podporoval aj ľudovú školu v Továrnikoch, zriadil pri nej aj detskú opatrovňu. Postavil župnú nemocnicu v Topoľčanoch (1885). Staral sa aj o topoľčiansky kostol a faru. Finančne prispel na stavbu meštianskej školy v Topoľčanoch otvorenej v roku 1903. Mesto premenovalo Špitálsku ulicu na Ulicu baróna Augusta Stummera. Mestská kronika obsahuje ocenenie z 27.4.1909: *Niet tej veci v meste, tej ustanovizne, ktorú by on, nebol podporoval. Jeho vznešené zmýšľanie, pracovitost' a občianska cnost' sú nasledovaniahodné, preto jeho pamiatka zostane požehnaná na večné časy.*

Ignác ŽÁK (Zsák)

(15.10.1884 Topoľčany – 16.1.1971 Topoľčany)

V Topoľčanoch chodil do školy, vyučil sa za hodinára a zlatníka. Od roku 1925 bol členom obecného zastupiteľstva, dvakrát bol zvolený za starostu mesta (1924-1928; 1932-1938). Dlhodobou viedol kroniku mesta (1921-1934). Mal veľkú zásluhu na vybudovaní rímskokatolíckej dievčenskej ľudovej školy (1934-1935) aj mestského gymnázia (1936). Ako starosta prejavoval veľkú starostlivosť o všetky topoľčianske školy.

Viktor ADDA

(27.2.1909 Topoľčany – 28.11.1993 Topoľčany)

Zmaturoval v Bratislave (1927), lekárske štúdium ukončil v Prahe (1933). Špecializoval sa na očné lekárstvo. V rokoch 1936-1939 bol na študijnom pobyte vo Viedni. Od decembra 1939 pôsobil v Topoľčanoch. Uplatňoval nové operačné postupy, skúsenosti publikoval v odborných časopisoch. a prednášal na seminároch. Za rozvoj oftalmologickej starostlivosti bol vyznamenaný (1959). Jeho otec (1865-1946) pôsobil ako lekár v Topoľčanoch od roku 1893 a bol aj členom obecného zastupiteľstva (od 1919).

Ernest OPLUŠTIL

(11.1.1898 – 25.8.1990 Topoľčany)

V rokoch 1925-1928 učil na štátnej meštianskej škole v Topoľčanoch. Po druhej svetovej vojne opäť vyučoval v našom okrese, postupne učil na druhom stupni základných škôl i viacerých stredných školách. Do povedomia mešťanov sa zapísal zánietenosťou pre záchranu a výskum archeologických artefaktov. Bol redaktorom časopisu *Správy Liptovského múzea*. Inicoval aj založenie Vlastivedného múzea v Topoľčanoch. Bol externým spolupracovníkom AÚ SAV v Nitre.

Jozef MARKO

(28.5.1923 Topoľčany – 26.9.1996)

Bol ústredným trénerom futbalové zväzu ČSZTV (1965–1968), výkonným trénerom reprezentačného mužstva ČSSR (1965-1970), predsedom trénerskej rady SFZ (1977–1987). V Topoľčanoch absolvoval meštiansku školu (1929-1937), v Nitre Obchodnú akadémiu (1941) a v Prahe trénerstvo na FTVŠ UK (1961). Bol hráčom prvej ligy i trénerom viacerých mužstiev.

Zatiaľ žiadna zo základných škôl v našom meste nevyhládala a nevyjadřila svoj pozitívny vzťah ku niektorej významnej osobnosti (aj inej okrem uvedeného návrhu) spojenej s mestom a jeho spoločenským životom. Za súčasného stavu, keď je iba možnosť čestného názvu, by jeho udelenie ich škole, bolo aj významným ocenením dosiahnutých výsledkov vo výchovnej a vzdelávacej práci, na ktoré by mohli byť aj hrdí. Verím, že niekedy poslanci NR SR schvália upravený zákon o pomenovaní škôl, ktorý umožní rozhodovať obecným zastupiteľstvám, ktoré základné školy zriaďujú, aj v tejto oblasti.

Ak by bol niekedy aj nejaký návrh na pomenovanie škôl akceptovaný zriaďovateľom, proces jeho realizácie len začne v súlade so zákonom v tom čase platným. Ak môj súčasný návrhový pokus povedie len k tomu, že sa rozprúdi diskusia o hľadaní a nájdení vhodných osobností významných pre naše obce a mestá na označenie ZŠ ich menami, nebolo to, podľa mňa, zbytočné. Možno raz niekto navrhne o tejto problematike aj obecné či mestské referendum.

Dušan Jedinák

